

ค้นหาความหมายในเรื่องปรัมปรา (24)

โดย ศ.กิริติ บุญเจือ
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ราชบัณฑิตสภาปรัชญา

สุริยเทพอพอลโล

ชุมชนล่าสัตว์ตอนปลายยุคดึกดำบรรพ์เชื่อมต้นยุคโบราณช่วงแรกมักจะนับถือสุริยเทพองค์เดียว หรือ มิฉะนั้นก็มีเทพเทวีก่อนๆเป็นบริวาร หากจะมีชายาก็มักจะเป็นเจ้าแม่แห่งรัตติกาลที่คู่ร้าย หรือจันทรารัศมีพระทัยดี ส่วนเทพเทวีก่อนๆก็คือพลังย่อยอื่นๆในธรรมชาติ อย่างพลังลม พลังฝน แม่น้ำ ภูเขา ต้นไม้ ฯลฯ เมื่อชนล่าสัตว์ ตั้งหลักแหล่งรู้จักเพาะปลูก เจ้าแม่ธรณีก็จะยิ่งใหญ่และใหญ่กว่าสุริยเทพที่มีฐานะเป็นพระสวามี แต่ถ้าหากชนล่าสัตว์เผ่าอื่นมายึดครองชนเผ่าเพาะปลูกที่เจริญกว่าแต่ทว่าอ่อนแอกว่าในการรบ เจ้าแม่ธรณีของฝ่ายเพาะปลูกก็มักจะกลายเป็นชายาของสุริยเทพของฝ่ายชนะ ส่วนพระสวามีเดิมของเจ้าแม่ธรณีก็อาจจะกลายเป็นยักษ์เป็นมาร หรือเป็นอสูรหรือเป็นเทพรองๆไป

“อพอลโล” ไม่ใช่ภาษากรีกหรือละติน แต่ทั้งชาวกรีกและโรมันรักษานามนี้ไว้โดยไม่เปลี่ยนแปลงหรือแปลงศัพท์ ทำให้รู้สึกว้ากว้างนี้ศักดิ์สิทธิ์และยิ่งใหญ่ ไม่มีใครกล้าแปลหรือแปลงให้เข้ากับเทพอื่นของตน จึงมีความพยายามตีความกันว่ามาจากภาษาอื่น ซึ่งหมายความว่า การนับถือสุริยเทพอพอลโลควรจะมาจกภาษาที่สืบสาวไปได้ถึงนั้นด้วย เช่นมีผู้สันนิษฐานว่ามาจากภาษาอิทไทท์ ซึ่งมีสุริยเทพนามว่า อพิวลิวนิ(Apulunas) มาจกรากศัพท์ Apela ซึ่งมีความหมายเชิงสร้างสรรค์คือ ทำให้มีขึ้น ปลูกให้ต้นขึ้น ซึ่งก็เป็นลักษณะของดวงอาทิตย์ทั้งสิ้น และที่จริงนามเดิมของเทพองค์นี้เขียนเป็น Apello (อพอลโล) ฮีเคทเทิส(Hecataeus)นักปราชญ์ผู้รอบรู้คนหนึ่งแห่งไมลิตีส และพินเดอร์(Pindar) นักปราชญ์ผู้รอบรู้แห่งสปาร์เทอ ได้กล่าวไว้ตรงกันว่า เดิมเป็นสุริยเทพของชาวโพนซัวโลกเหนือ(Hyperboreans) ศูนย์กลางการนับถือของชาวพื้นเมืองเดิมอยู่ที่เกาะคีลัส(Delos) ในงานสมโภชประจำปีจะต้องฆ่าวัวหรือลาผู้บูชาัญเป็นจำนวน 100 ตัว เรียกว่าพิริฮีเคทอมบ์(Hecatomb) ซึ่งพินดาร์เปรียบเทียบให้ดูว่ามีเรื่องราวคล้ายๆกับเรื่องของเทพโฮริส(Horus)ของอียิปต์ที่ชาวกรีกขณะนั้นยังรู้จักกันดี พินดาร์สรุปว่าเทพโฮริสซึ่งเป็นองค์อวตารของสุริยเทพรา(Ra)หรือเร(Re)ของอียิปต์น่าจะเป็ปางของเทพอพอลโลในวัฒนธรรมอียิปต์นั่นเอง เพราะในวันสมโภชเทพโฮริสก็มีการต้อนลา 100 ตัว ให้ตกจากหน้าผาเพื่อถวายบูชาัญแด่สุริยเทพเช่นกัน พระมารดาเลโท(Leto)ของเทพอพอลโลก็ถูกไล่ล่าโดยพายธัน(Python)เหมือนพระมารดาของเทพโฮริสถูกไล่ล่าโดยเซท(Set) ซึ่งต่อมาชาวกรีกเชื้อสายอารยันจะให้นามภาษากรีกว่า ทายฟัน(Typhon) และพายธันเดิมมีบทบาทกลายเป็นงูยักษ์ที่ถูกเทพอพอลโลไว้ปราบที่เคลฟายไป

การนับถือเทพอพอลโลยังแผ่ขยายจากเกาะคีลัสตั้งแต่สมัยก่อนชาวกรีกเข้าครอบครอง ไปทางตะวันออก แผ่นดินแดนปาเลสไตน์จนถึงประเทศนาบาทีเออ(Nabataea) ชายแดนปาเลสไตน์ติดกับทะเลทรายอาราเบีย ส่วนทางตะวันตกไปถึงเกาะอังกฤษ ในเอเธนส์ก็มีหลักฐานว่ามีการนับถือเทพอพอลโลก่อนชาวกรีกเข้าครอบครองแล้ว พระมารดาของอพอลโลว์นามว่า เลโท (Leto) ซึ่งไม่มีความหมายในภาษากรีกและละติน เราพบนามแลท(Lat)ในภาษาปาเลสไตน์เดิมเป็นเจ้าแม่ธรณีแห่งความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าแม่แห่งอินทผลัมและโอ

ลิฟ ในปาเลสไตน์ตั้งแต่ก่อนที่ชาวอียิปต์เข้าครอบครอง ได้มีการนับถือเจ้าพ่อหนู(The Divine Mouse)อยู่ก่อนแล้ว โดยเชื่อว่าจะช่วยปิดปากพาโรค ดังปรากฏในคัมภีร์ไบเบิลว่าชาวฟิลิสเตียนับถือเจ้าพ่อหนูทองคำ ชาวฟิลิสเตียเป็นชาวโพ้นทะเลของปาเลสไตน์ที่อพยพย้ายถิ่นจากเกาะครีทก่อนชาวกรีกเข้าครอบครอง พวกเขายังคงติดต่อกับชาวเกาะครีทเรื่อยมา และการนับถือเจ้าพ่อหนูก็เข้ามาสู่เกาะครีทในสมัยที่ชาวกรีกอารยันเข้าครอบครองแล้ว ชาวกรีกให้ชื่อว่า Apollo Smintheus (เจ้าพ่ออพอลโลว์หนู) ชื่อนี้เป็นที่รับรู้ของเมืองอื่นๆของชาวกรีกต่อมาอย่างกว้างขวาง จึงสันนิษฐานได้ว่าการนับถือเจ้าพ่อหนูแพร่หลายไปทั่วดินแดนกรีซ ไม่ใช่จากเกาะคีลัสโดยตรง แต่มาพร้อมกับ การนับถือสุริยเทพอพอลโลว์จากดินแดนปาเลสไตน์ซึ่งรับมาจากเกาะคีลัส และจากปาเลสไตน์สู่เกาะครีทอีกต่อหนึ่ง จึงนับถือรวมกันเป็นเทพองค์เดียวเรียกว่าเทพอพอลโลว์หนู มีบทบาทในการพยากรณ์และป้องกันรักษาภาพโรค ชาวกรีกแต่เดิมเป็นชาวล่าสัตว์มีซุสเป็นสุริยเทพของตนอยู่แล้ว และสร้างเรื่องปรัมปราให้แต่งงานกับเจ้าแม่ธรณีฮีเรอของชาวพื้นเมืองเดิม ส่วนสุริยเทพอพอลโลว์หนูที่มาจากปาเลสไตน์มีมารดานามว่าแลท(Lat) ชาวกรีกเลื่อมใสทั้งหมด จึงหาทางออกโดยสร้างเรื่องปรัมปราให้เทพอพอลโลว์เป็นสุริยเทพตามเดิม และให้เป็นโอรสของเทวาราชซุสเกิดจากอสูรีลีโทว์(Leto ละตินแผลงเป็น Latona) ได้รับมอบหมายให้ดูแลดวงอาทิตย์จากพระบิดา แต่ก็ต้องช่วยมารดาให้พ้นจากการคุกคามของเทวาราชินีฮีเรอผู้หึงหวง

ปัญญาของชาวกรีกจึงผูกเป็นเรื่องปรัมปราไว้สอนลูกหลานว่า ลีโทว์ ธิดาของอสูรีซีเอิส (Coeus) กับอสูรีฟีบี (Phoebe) ทั้งสองเกิดจากเทพฟ้ากับเจ้าแม่ธรณี ร่วมอุทรกับพระเสาร์ ลีโทว์มีพี่สาวนามว่า แอสทีเรีย(Asteria) เมื่อซุสเผด็จศึกอสูรแล้วก็ฮึกเหิม ยังไม่มีคู่ครอง เทียวไล่ล่าสาวงามไม่เลิกหน้า อสูรีสาวสวยอย่างลีโทว์มีอาการอดพันสายตาของซุส ซึ่งรู้จักหาวิธีเสพสุขแปลกๆใหม่ๆไม่ให้ซ้ำแบบเดิมอยู่บ่อยๆ สำหรับรายนี้ซุสแปลงร่างเธอให้เป็นนางนกกะทายักษ์ ผลก็คือเธอตั้งครรภ์โอรสฝาแฝดคือ เทพอพอลโล กับ เทวีอาร์เทมิส(Artemis ละตินเรียก Diana ไดอานา) เมื่อฮีเรอยอมสมรสกับซุสแล้ว ก็ไล่ล่าเธอเพื่อทำลายบุตรธิดาในครรภ์ก่อนจะเกิดมาเป็นตัวเป็นตน เพื่อการนี้จึงได้ปลุกเสกยูักษ์พายชั้น เพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ โดยปลุกเสกจากโคลนตม พายชั้นทำการเหมือนหุ่นยนต์ ไล่ล่าอย่างสุดเหวี่ยง เธอขอที่พักพิงจากใครก็ไม่ได้ ทุกคนปฏิเสธหมด เพราะฮีเรอได้ออกประกาศิตไปแล้วว่าใครช่วยเธอจะต้องเดือดร้อน เธอหนีไปที่เอเชียไมเนอร์ ยูักษ์ก็ข้ามทะเลไปไล่ล่าต่อ หาที่พักพิงจนทั่วก็ไม่มีใครยอมช่วย เหนื่อยอ่อนระโหยโรยแรงมาก ซุสสงสารแต่ก็หาทางออกไม่ได้ จะช่วยด้วยประการใดก็กลัวฮีเรอจะเอาเรื่อง ได้แต่รอโอกาสด้วยความระทึกพระทัย

ครั้นลีโทว์หมดทางไป จึงนึกอุบายได้แปลงตัวเป็นนกกะทาบินถลาลมออกท่องทะเล เพราะงูว่ายน้ำได้ช้ากว่าเลื้อยบนบก บัดครันนั้นซุสก็นึกอุบายออกเช่นกัน จึงรับสั่งให้แอสทีเรียพี่สาวของลีโทว์ให้แปลงตัวเป็นนกกะทาบินออกไปลอยตัวอยู่กลางทะเล แล้วพระองค์ก็ทรงเนรมิตให้เป็นเกาะลอยกลางทะเลว่างทางลีโทว์ ลีโทว์เห็นเป็นเกาะปลอดภัยจึงถลาลงพัก ก็ได้เวลากำหนดให้กำเนิดเทพอพอลโลว์พอดี เทพซุสรีบจัดการยึดเกาะไว้กับพ้องทะเลกลายเป็นเกาะจริงๆคือเกาะคีลัส(Delos)แปลว่าเกาะนกกะทาท เตรียมที่ประสูติให้เธอริมลำธารน้ำจืดซึ่งไหลจากแม่น้ำไนล์ลอดใต้ทะเลมาพุขึ้นที่ตรงนั้น โดยเฉพาะ น้ำไหลลงขังอยู่ในทะเลสาบซึ่งต่อมาจะได้ชื่อว่าทะเลสาบลีโทว์ เธอหันหลังฟังภูเขาศักดิ์สิทธิ์ซินเทิส(Cynthus)ได้ร่มต้นปาล์ม มีเถาวัลย์ลอรลพันลำต้นเพื่อเป็นเงาบังแสงแดด รอบๆเธอดอกไม้บานาชนิดผุดขึ้นร้องรำทำเพลงสดุดีและแสดงความยินดี อย่างไรก็ตามลีโทว์ต้องจับ

ครรรภ์อยู่ถึง 9 วัน 9 คืน เพราะเทพธิดาหมอดำแยอายุไลซายเยอ (Eileithya) ไม่กล้ามาทำคลอดเพราะกลัวจะถูกอีเรอสาบ ในที่สุดเทวีทั้งหลายที่ทราบเรื่องจึงลงขันกันส่งยูนิคอร์นตัวต่างๆมากมายจนเทวีหมอดำแยใจอ่อน จึงทำคลอดให้โดยทุกฝ่ายพยายามปกปิดเทวารชินีอีเรอ

เทพอพอลโลว์พอประสูติก็ตั้งหน้าเสวยอาหารทิพย์และน้ำทิพย์ที่เทวราชซุสประทานให้ โดยบัญชาให้เทพธิดามีเทิส(Metis)นำมา ครบ 3 วันก็เป็นหนุ่มรูปหล่อแข็งแรง รุ่งเช้าวันที่ 4 พอรู้เรื่องพวยขันตามล่ามาราคีทรงพิโรธ ลั่นวาจาขอกันธนูและลูกศร เทพอิเฟสเทิสรีบนำมาเสนอให้ตามบัญชาของซุส เทพอพอลโลว์เสด็จเหาะไปยังภูเขาพาร์เนสซิส (Parnassus)บนคอคอดโครินธ์ทันที เพราะรู้ว่าพวยขันเมื่อหาพระมารดาตีโรว์ทั่วเอเชียไมเนอร์แล้วไม่พบก็กลับมาหลบซ่อนตัวอยู่ในถ้ำของตนข้างภูเขาใกล้กับที่ตั้งของวิหารโพรแห่งเดลฟาย(Delphi Temple) อันลือเลื่องว่าเป็นสถาบันโพรที่เก่าแก่และแม่นยำตลอดมา อพอลโลว์แสดงศรูกพวยขันบาดเจ็บสาหัส มันเลื้อยไปหาเจ้าแม่เดลฟายนิกที่คอยให้คำทำนายอยู่ ณ วิหารดังกล่าว และเป็นนุยกษ์คู่ชีวิตของมัน แต่ก็ช่วยอะไรไม่ได้ อพอลโลว์ตามไปประหารมันในวิหารและเชิษพของมันลงร่องหินศักดิ์สิทธิ์เป็นเหตุให้เกิดไอพิษระเหยออกมาทำให้ผู้สูดเกิดอาการเพื่อพุดจาแปลกๆ เจ้าแม่นำเรื่องไปรายงานซุส ซุสจึงรับสั่งให้อพอลโลว์กลับไปวิหารเพื่อทำพิธีล้างบาป และจัดให้มีการกีฬาเป็นเกียรติแก่พวยขัน โดยอพอลโลว์จะต้องอยู่เป็นประธานตลอดงาน อพอลโลว์ไม่สนพระทัยคำสั่ง พาน้องสาวอาร์เทอเมิสไปที่เกาะครีทให้กษัตริย์คาร์แมนเนอร์(Carmanor)ทำพิธีล้างบาปให้ กลับขึ้นแผ่นดินใหญ่เสาะหาแพน(Pan)บังคับให้สอนวิชาโหราศาสตร์ให้ ศึกษาสำเร็จแล้วจึงกลับไปยึดครองวิหารแห่งเดลฟาย บังคับปุโรหิตประจำวิหารให้ทำนายในนามของตนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา วิหารเดลฟายก็ได้ชื่อว่าเป็นที่เปิดเผยความรู้และน้ำพระทัยของสุริยเทพอพอลโลว์ ซึ่งมีความเที่ยงตรงและเที่ยงธรรมสุดๆเรื่อยมาจนถึงคริสตกาลจึงเลิกกราไป เนื่องจากศาสนาคริสต์ถือว่าไร้สาระไม่ควรเชื่อถือ

ครั้นทราบข่าวว่าวิหารเดลฟายเป็นของอพอลโลว์แล้วอย่างสมบูรณ์ พระมารดาตีโรว์จึงพาเทวีอาร์เทอเมิสพระภคินีแฝดของเทพอพอลโลว์เสด็จมาอยู่ด้วย ลีโรว์ถือโอกาสบำเพ็ญตบะในถ้ำใกล้เคียงวิหารนั่นเอง ยักษ์ที่ทิวส์(Tityus)ผ่านมาเห็นเข้าเกิดความเสนาหจะเข้าไปปล้ำ เธอร้องกรี๊ดขึ้น อพอลโลว์กับอาร์เทอเมิสรีบวิ่งมาสด่าธนูใส่จนขาดใจตาย ตกนรกถูกขึงพิคลงกับดินเป็นเนื้อที่ 9 เอเคอร์ มีแรง 2 ตัวจิกกินดับหมดทุกวัน แต่กลางคืนก็ผลิตใหม่ให้แรงจิกกินใหม่ได้ทุกวันเหมือนกัน

วันหนึ่งเทวีธินีเอาระดุกกวางมาทำปีหลอดคู่ได้สำเร็จ ฝึคิดแล้วก็นำไปแสดง ณ ที่ชุมนุมเทพ ที่ประชุมชมเปาะว่าไพเราะมาก แต่สังเกตได้ว่าอีเรอกับแอเฟรอดายทิปโปงปากอมยิ้มอยู่ เธอจึงหลบฉากไปเข้าป่าหาลำธารนั่งเป่าปี่เป็นการทดลอง พลังก็จับตามองลงไปใต้น้ำใสของลำธาร จึงรู้ว่าขณะเป่าปี่นั้น แก้มของเธอโป่งจนน่าเกลียด รู้สึกเสียน้ำอารมณ์เสีย จึงเหวี่ยงปี่ลงไปในลำธารพลังสาปแข่งใครก็ตามที่เอาไปเป่าต่อ มาร์เซียส(Marsyas)ครึ่งคนครึ่งม้าบังเอิญพบเข้าก็เอาไปเป่าจนจับใจผู้ได้ฟังทุกคน จึงเหิมเกริมคุยโวชมว่าแม้เทพอพอลโลว์ที่ว่าเก่งก็ไม่เชื่อว่า จะเทียบติด ครั้นคำเล่าลือถึงพระกรรมเทพอพอลโลว์จึงทรงท้าควลงเป่าปี่กัน โดยขอให้นางสีลปะทั้ง 7 เป็นกรรมการตัดสิน กรรมการตัดสินให้เสมอกัน แต่อพอลโลว์ยังไม่พอใจ ทำให้คว่ำปี่เป่าและร้องเพลงคลอด้วย มาร์เซียสทำไม่ได้ถูกปรับให้แพ้ จึงต้องยอมให้อพอลโลว์ทำกับตนได้ทุกอย่าง อพอลโลว์จึงจับແ่หลังขึงไว้กับต้นสน ให้แดดเผาแห้งแล้วจึงเอาไปปะไว้บนผนังถ้ำคั่นแม่น้ำมาร์เซียสปรากฏจนตราบเท่าทุกวันนี้

อพอลโลว์ไม่ยอมแต่งงานกับใคร แต่ทำตัวเป็นหนุ่มเนื้อหอมได้บุตรธิดาระทางเรื่อยไป ครั้งหนึ่งได้เสียกับเคอโรนิส(Coronis)นางมนุษย์ ได้โอรสนามว่า เอิสคลีเพียส(Asclepius) ครั้นนางมีชู้ก็ฆ่านางเสียแล้วเอาโอรสไปให้กายรัน(Chiron)เลี้ยงดู กายรันสอนตำรายาให้จนหมดสิ้นกลายเป็นแพทย์เก่งกาจสามารถทำคนตายให้ฟื้นได้ ยมบาลนำความไปฟ้องซุส ซุสเห็นว่าทำผิดกฎสวรรค์จึงปล่อยสายฟ้าออกมาประหารชีวิต อพอลโลว์โกรธจัด แผลงศรฆ่าผู้ทำสายฟ้าให้ซุส ซุสพิโรธจัดรับสั่งให้ลงไปในนรกก้นบึ้ง(Tartarus)ตลอดกาล ร้อนถึงพระมารดาอิโทว์ต้องไปกราบทูลขอภัยโทษ จึงทรงลดโทษให้ไปเลี้ยงแกะให้กษัตริย์แอดมีเทิส(Admetus)เป็นเวลา 1 ปี อพอลโลว์ได้บทเรียนดียิ่ง รับกรรมโดยคุณดี ตั้งแต่นั้นมาก็กลายเป็นเทพรอบคอบ มีเมตตา ชอบช่วยเหลือทุกคนที่เดือดร้อนต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็เทพหรือมนุษย์ จนเป็นที่รักใคร่และเคารพนับถือโดยทั่วหน้า เรื่องปรัมปราอพอลโลว์เก็บประวัติศาสตร์ของชาวกรีกและเพื่อนบ้านใกล้เคียงไว้มากมาย ซึ่งต้องใช้เทคนิคการตีความและการถอดปรัมปรา ซึ่งก็คือสันนิษฐานตามหลักวิชาการนั่นเอง การนับถือสุริยเทพอพอลโลว์มาจากทิศเหนือสู่เกาะดีลัส ซึ่งหมายถึงการรุกรานของชาวกรีกอารยันจากทางทิศเหนือ ถูกนำไปเผยแพร่แก่ชาวปาเลสไตน์ ซึ่งส่วนหนึ่งอพยพไปจากเกาะครีทเรียกว่าชาวฟิลิสทีน ซึ่งต่อมากลายเป็นชื่อเรียกชาวปาเลสไตน์ส่วนใหญ่ ต่อมากลุ่มหนึ่งอพยพกลับเกาะครีท นำเอาการนับถือเทวีอิโทว์และเทพอพอลโลว์มาเผยแพร่ จากเกาะครีทไปสู่ส่วนอื่นๆของชาวกรีกเผ่าอารยัน ซึ่งจะนำเอาการนับถือเทพอพอลโลว์เข้าแทนที่เทพของชาวพื้นเมืองเดิม ที่เห็นได้ชัดก็คือที่วิหารโอรแห่งเดลฟาย ซึ่งชาวพื้นเมืองเดิมได้สร้างวิหารให้เทพพายธันและเทวีเดลฟายของตน แต่ภายหลังชาวกรีกอารยันก็นำเอาการนับถือเทพอพอลโลว์เข้ามาเป็นองค์พยานกรรมแทน ยักษ์ที่ทิวส์ลวนลามเทวีอิโทว์ไม่สำเร็จ น่าจะเป็นเรื่องบันทึกการกบฏของชาวเผ่าภูเขาพื้นเมืองแห่งโฟเชิส(Phocis) ต่อเจ้านายใหม่คือชาวกรีกเผ่าอารยัน แต่ล้มเหลว ถูกฆ่าตายเป็นเบือ ชัยชนะการแข่งขันคนตรีเหนือมาร์เซียสก็คือชัยชนะของชาวกรีกอารยันจนเข้าครอบครองแคว้นฟริเจีย(Phrygia)และแคว้นอาร์แกเดีย(Arcadia) และความนิยมเป่าปี่ก็เข้าแทรกความนิยมพิณของชาวพื้นเมืองเดิม ชาวกรีกเผ่าโคเรียนและชาวไมลิเซียนนับถือเทพองค์นี้มากจนถือว่าเป็นบรรพบุรุษของตน เรื่องเล่าว่าอพอลโลว์เข้าชู้ได้นางมนุษย์ในที่ต่างๆ เป็นชายขอมหมายถึงการที่ชาวกรีกอารยันเข้าครอบครองเมืองต่างๆของชาวพื้นเมืองเดิมทีละเมืองๆ และมีการแต่งงานกันระหว่างชาวกรีกอารยันกับชาวกรีกพื้นเมืองเดิม การนับถืออพอลโลว์ได้รับความนิยมจากชาวกรีกทั้งเผ่าอารยันและชาวพื้นเมืองเดิมอย่างกว้างขวางในฐานะสุริยเทพและเป็นองค์อุปถัมภ์อะไรต่ออะไรที่ชาวกรีกนิยมชมชอบ ไม่ว่าจะเป็นคนตรี การกวี ปรัชญา ดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ การแพทย์ วิทยาการและความเจริญก้าวหน้าต่างๆ จนน่ากลัวว่าจะขึ้นหน้าเทวราชซุส ชาวกรีกเผ่าอารยันผู้มองการณ์ไกลเกิดความกลัวว่าจะเข้าแทนที่เป็นเทวราชแทนซุสก็ได้ จึงต้องหาวิธีสร้างความเชื่อให้อพอลโลว์เป็นโอรสของเทวราชซุสโดยเร็วที่สุดและอย่างไร้ผลที่สุดอย่างเป็นทางการ คงปล่อยให้ชาวบ้านนิยมไปตามใจ ในเมื่อยอมให้เทพอพอลโลว์เป็นสุริยเทพ ก็ควรให้อาร์เทมิสน้องสาวเป็นจันทรเทพคู่กัน แต่อาร์เทมิสยังเป็นเทวีแห่งการล่าสัตว์ด้วย

การที่อพอลโลว์ได้ชื่อว่าเป็นเทพแห่งหนู เทพแห่งสุนัขป่า มิได้หมายความว่าเป็องค์อุปถัมภ์ของสัตว์เหล่านี้ แต่หมายความว่าเป็องค์อุปถัมภ์ของการป้องกันอันตรายจากสัตว์เหล่านี้ เช่นเป็องค์อุปถัมภ์ของผู้เป็นกาฬโรค และเป็นองค์อุปถัมภ์ของผู้เลี้ยงสัตว์ให้ปลอดภัยจากสุนัขป่า เป็นต้น

สัญลักษณ์ที่แสดงว่าเป็นเทพอพอลโลว์คือ เป็เด็กหนุ่มไม่มีเครา ถือพิณ เป็นต้น